ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Раҳимзода Файзимо Гурез дар мавзуи «Шароитҳои педагогии ташкили бозиҳо дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.06 – Назария ва методикаи тарбия (13.00.06.01 – Назария ва методикаи тарбияи томактабӣ)

Фаъолияти бозӣ барои кӯдакони синни томактабӣ яке аз намудҳои ҷолиб ва шавқовар мебошад. Вай кӯдаконро ба ҳаяҷон оварда, эҳсосоти мусбӣ ворид месозад. Фаъолияти бозӣ барои тарбияи ҳаматарафаи кӯдакони синни томактабӣ аҳамияти калон дорад. Ва ба мисли ҳама гуна фаъолияти маърифатӣ барои тарбияи равонии кӯдакон замина фароҳам меорад.

Бояд қайд кард, ки дар фаъолияти бозии кӯдакони синни томактабӣ тасвири тахайюл аз унсурҳои аз таҷрибаи ҳаётӣ гирифташуда инъикос меёбанд. Асосан тасаввуроти кӯдакони синни томактабӣ нисбат ба калонсолон заифтар аст. Аз тарафи дигар, таҷрибаи кофӣ ва маҳдудиятҳои шуур низ дар фаъолияти бозӣ накши худро мегузоранд.

Кӯдакони хурдсол ба ҳаракат кардан ва кунҷкобона назар кардан ба ашё ниёзи зиёд доранд. Ҳаракатҳои кӯдакон гуногун ва осори онҳо низ ҳаргуна мебошанд. Ҳар як кашфи чизи нав ва ғайриоддӣ диққати кӯдаконро ба худ ҷалб мекунад.

Диссертатант дар 3 марҳила, аз соли 2019-2023, корҳои пажӯҳишии худро ба анҷом расонида, тавассути омӯзиш, таҳлили сарчашмаҳои гуногуни ҷомеашиносӣ, психологию педагогӣ вазъи таҳқиқи проблема, назария ва амалияи онро хуб ошкор намудааст.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот хеле назаррас мебошад. Тавре ки омӯзишҳои адабиёт ва манбаъҳои боэътимод нишон медиҳанд, мавзуи шароитҳои педагогии ташкили бозиҳо дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, то ба имрӯз ба таври лозимӣ омӯхта нашудааст. Аз ин рӯ, муҳаққиқ масъалаи матраҳшавандаро мавриди озмоиш қарор дода, дар ин самт ба муваффақиятҳои шоиста ноил гардидааст.

Диссертант тавонистааст, раванди ташкили бозиҳо дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ бо хулосаҳо, таҳлилҳо ва натиҷаҳо намоён инъикос намояд. Ӯ иброз медорад, ки бозӣ фаъолияти минбаъдаи кӯдаконро ба танзим даровaрда, тахайюл, ҳолати равонӣ, эмотсионалӣ, ҳиссӣ ва эҷодии онҳоро тақвият мебахшад.

Дар кори таҳқиқотӣ адабиёти педагогӣ ва психологӣ оид ба муайян намудани асосҳои назариявию методологии ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ, асосҳои назариявии ташкили бозиҳо дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ мавриди баррасӣ қарор ёфта, ҷараёни баргузории озмоишҳои педагогии асоснок намудани самаранокии фаъолияти бозии кӯдакони синни томактабӣ коркард ва мавриди тасвибу озмоиш қарордодашуда натиҷагирӣ ва шарҳу тавсиф шудаанд.

Мақсади таҳқиқот муайян ва ошкор кардани шароитҳои педагогии ташкили бозиҳо дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар асоси гузаронидани корҳои озмоишӣ мебошад.

Навгонии илмии таҳқиқот. Дар фаъолияти бозиҳо шароитҳои ташкилӣ-педагогии баланд бардоштани самаранокии фаъолияти муассисаҳои томактабӣ дар самти ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакон ошкор карда шуд.

- моҳияти бозиҳо дар ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ илмӣ муайян карда шуд;
- илман собит гардид, ки роҳандозии мақсадноки ашё ва бозичаҳо дар раванди фаъолияти бозиҳо ба ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ мусоидат мекунанд;
- натиҷаҳои аз таҳқиқот ба даст омада фаҳмишҳои назариявии раванди ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабиро дар фаъолияти бозиҳо васеъ менамоянд;
- ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар фаъолияти бозиҳо дар асоси корҳои озмоишӣ ва натиҷагирӣ аз онҳо илман исбот карда шуд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот. Маводҳои бо роҳи таҳқиқот ва натиҷаи корҳои озмоишӣ бадастомада, метавонанд ҳамчун манбаи ҳақиқӣ дар таҳқиқи минбаъдаи тарбияи маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар фаъолияти бозиҳо хизмат намоянд.

Ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар фаъолияти бозиҳо ба таври назариявӣ ошкор карда шуд.

Имкониятҳо ва иқтидори эҷодии кӯдакони синни томактабӣ барои офаридани нақш дар фаъолияти бозиҳо муайян ва асоснок карда шуданд.

Инчунин, фаҳмиши педагогии имкониятҳо ва хусусиятҳои ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар фаъолияти бозиҳо дар шароити муассисаи томактабӣ васеъ гардид.

Аҳамияти амалии таҳқиқот. Маводҳо ва натиҷаҳои корҳои таҳқиқот барои мукаммал намудани мундариҷаи кори муассисаҳои

таълимии томактабӣ дар самти ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ дар фаъолияти бозиҳо метавонанд мавриди истифода қарор гиранд.

- методҳои босамари педагогии ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ ҳангоми фаъолияти бозиҳо коркард гардид;

- роҳҳо ва усулҳои методикаи тарбияи маънавӣ-ахлоқии кӯдакон ҳангоми фаъолияти бозиҳо дар таҷриба дохил карда шуд;

- шароитҳои ташкилӣ-педагогӣ ва методҳои таъсиррасонӣ ба ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакони синни томактабӣ ҳангоми фаъолияти бозиҳо коркард гардид;

- аз натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд педагогҳо ва мураббиёни муассисаҳои таълимии томактабӣ дар фаъолияти худ баҳри беҳтару хубтар ба роҳ мондани машгулиятҳои бозиҳо барои ташаккули сифатҳои маънавӣ-ахлоқии кӯдакон истифода намоянд.

- натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд манбаи боэътимод баҳри баланд бардоштани савияи касбии кормандони муассисаҳои томактабӣ, такмили ихтисоси кадрҳои педагогӣ ва он шахсоне, ки ба корҳои илмӣ машғул мебошанд, гарданд.

Мақолаҳои чопнамудаи диссертатант 10 номгӯй буда, аз онҳо 4-то дар маҷаллаҳои тақризшавандае, ки КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф кардааст, чоп гардидаанд ва мухтавои диссертатсия дар онҳо ба таври шоиста дарҷ гардидааст.

Дар баробари ҳамаи ин дастовардҳо аз автореферати диссертатсия маълум мегардад, ки дар он бархе камбудиҳои техникӣ дида мешаванд.

1. Хуб мешуд, агар натиҷаи корҳои озмоишӣ ба таври васеъ дарҷ карда мешуд.

2. Дар диссертатсия хатогиҳои имлоӣ ва мантиқӣ мушоҳида мегардад.

Аммо, қайд кардан лозим аст, ки ин камбудиҳо ҳаргиз арзиши илмии кори таҳқиқотии Раҳимзода Файзимо Гурезро коҳиш намедиҳанд. Боварӣ дорем, ки бо таҳрири ин камбудиҳои ҷузъӣ муҳассаноти кори илмӣ меафзояд.

Дар ҷамъбаст, қайд кардан мехоҳем, ки Раҳимзода Файзимо Гурез мақсадҳои пешгузоштаашро пурра амалӣ намуда, кори илмии хубро анҷом додааст. Диссертатсия ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба шурои диссертатсионӣ ва тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидаанд, пурра ҷавобгӯ буда, муаллифи он

сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагоги аз рӯйи ихтисоси 13.00.06 - Назария ва методикаи тарбия (13.00.06.01 - Назария ва методикаи тарбияи томактабӣ) мебошад.

Доктори илмҳои педагогӣ, профессори
кафедраи педагогика, психология
ва методикаи тарбияи томактабии
Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ
ва соҳибкории Тоҷикистон Хоҷаев Қ.Т.

03.04.2025

Имзои Хоҷаев Қ.Т.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳои
Донишгоҳи байналмилалии сайёҳӣ
ва соҳибкории Тоҷикистон Ҷураев Ш

Маълумот барои тамос:
Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734055, ш. Душанбе, х. Борбад, 48/5
Тел: +992(37) 234-88-02; 992(37) 234-88-24;